

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (1)

ธวัช บูรณถาวรสม

หวัง เสี่ยวเทา

สุชาดา อโณทยานนท์

หมวด a

暗产 (àn chǎn): 指怀孕1个月内不知其已受孕而伤堕者，多以胎元和母体两方面为内因。

อ่านฉ่าน: แท้งแฝง ตั้งครรภ์ภายในระยะเวลา 1 เดือน โดยไม่ทราบแล้วแท้งบุตร เกิดจากปัจจัยภายในของมารดาหรือทารก

latent miscarriage: An abortion occurs within the first month of unrecognized pregnancy. It is related to the internal factors of the pregnant woman or fetus.

按法 (àn fǎ): ① 医生用指力较重按压病人脉搏，甚至按到筋骨以诊察脉象的方法。又称“沉取”；② 医生以重手按压或推寻胸腹部或某一肿胀或肿瘤等部位的方法；③ 推拿手法名。用手指或手掌面着力于体表某一部位或穴位上，逐渐用力下压。

อ่านฝ่า: วิธีกด ① วิธีตรวจชีพจรโดยใช้นิ้วมือคลำชีพจรผู้ป่วยค่อนข้างแรงหรือกดหนักจนถึงเอ็นหรือกระดูก; **เค้นจู่** ก็เรียก; ② วิธีตรวจโดยใช้มือกดและคลำบริเวณต่างๆ เช่น หน้าอก หน้าท้อง ตำแหน่งที่บวมตึงหรือเนื้องอก เป็นต้น; ③ วิธีนวดโดยใช้นิ้วมือหรือฝ่ามือกดที่จุดฝังเข็มหรือ ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายแล้วค่อย ๆ เพิ่มน้ำหนัก

pressing method: ① a pulse taking method by using finger to palpate on the radial pulse heavily or even press to the ligament or bone; also called *chenqu*; ② an examination method by pressing and

palpating any area i.e. chest, abdomen, swollen parts, tumor, etc. with hand; ③ a *tuina* massage method by using fingers or palm to press at acupoints or any part of the body.

暗经 (àn jīng): 月经从未来潮而能受孕的现象。

อ่านจิง: ประจำเดือนแฝง ภาวะที่สตรีไม่เคยมีประจำเดือนแต่ตั้งครรรภ์ได้

latent menstruation: a condition that women getting pregnant without menarche.

按腕腹 (àn wǎn fù): 医生用手触按、叩击胃脘及腹部等部位的方法。

อ่านหวานฟู: กดลิ้นปี่และท้อง วิธีตรวจโดยใช้มือสัมผัส กด หรือเคาะบริเวณลิ้นปี่และท้อง

pressing abdomen: an examination method by touching, pressing or tapping the epigastrium and abdomen.

หมวด b

八法 (bā fǎ): 中医治疗疾病的八种方法，包括汗法、吐法、下法、和法、温法、清法、消法、补法八类治疗大法。

ปาฝ่า: วิธีรักษาแปด หลักการรักษาตามศาสตร์การแพทย์

แผนจีน 8 วิธี ได้แก่ การขับเหงื่อ การทำให้้อาเจียน การขับถ่าย การปรับประสาน การอุ่น การดับร้อน การย่อยสลาย และการบำรุง

eight therapeutic methods: a treatment principle based on the TCM theory comprising eight methods: diaphoresis, emesis, purgation, harmonization, warming, heat clearing, resolving and tonification.

八纲 (bā gāng): 表、里、寒、热、虚、实阴、阳八种辨证的纲领。

ปาทาง: หลักการแปด ภาวะหลัก 8 ประการ ที่ใช้ในการแยแ้งนึ่ง ได้แก่ นอก ใน เย็น ร้อน พร่อง แกร่ง ยิน และหยาง

eight principles: the eight conditions for disease-condition differentiation, namely exterior, interior, cold, heat, deficiency, excess, *yin* and *yang*.

八节 (bā jié): 左右髌、膝、肘、腕八个关节。

ปาเจย์: ข้อต่อแปด ข้อทั้งแปด ได้แก่ ข้อสะโพก ข้อเข่า ข้อศอก และข้อมือทั้งซ้ายและขวา

eight joints: The eight joints comprise both hips, knees, elbows and wrists.

八邪 (bā xié): ① 风、寒、暑、湿、饥、饱、劳、逸八种致病邪气; ② 经外奇穴。位于两手五指之缝间, 在背侧指蹼上赤白肉际处, 左右共八穴。主治烦热, 目痛, 手臂肿痛等。

ปาเสย: ① เสยซี่ 8 อย่าง ได้แก่ ลม ความเย็น ความร้อน อ้าว ความชื้น การทิวเกิน การอ้อมเกิน การหักโหม และการใช้ชีวิตนึ่งๆ นอน ๆ; ② จุดฝังเข็มพิเศษ 8 จุด อยู่ตรงง่ามนิ้วมือของมือทั้ง 2 ข้าง ตรงรอยต่อสี่นิ้ว ข้อบ่งใช้: หงุดหงิด ไข้ เจ็บตา ปวดบวมมือ

baxie: ① Eight pathogenic factors refer to wind, cold, summer-heat, damp, over-hunger, over-eating, over-work and sedentary lifestyle; ② *baxie* (EX-UE 9): the eight extra points located on the dorso-ventral boundary of the finger webs of both hands. *Indications:* restlessness, fever, sore eyes, and swelling and pain of hand.

八珍汤 (bā zhēn tāng): 组成: 人参、白术、茯苓、当归、川芎、白芍、熟地黄、炙甘草、生姜、大枣。功用: 益气补血。主治: 气血两虚。

ปาเจินทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาทู๋เหินเซิน ป้ายจู๋ ผู่หลิง ตางกวย ชวนชวยง ป้ายสาว ลูตี๋หวาง จื่อกานฉ่าว เซิงเจียง และต้าจ่าว สรรพคุณ: เสริมซี่และบำรุงเลือด ข้อบ่งใช้: ซี่และเลือดพร่อง

bazhen decoction: a formula composed of *renshen*, *baizhu*, *fuling*, *danggui*, *chuanxiong*, *baishao*, *shudihuang*, *zhigancao*, *shengjiang* and *dazao*. *Action:* replenishing *qi* and blood. *Indication:* *qi* and blood deficiency.

百虫窝 (bǎi chóng wō): 位于大腿内侧, 髌底内侧端上3寸, 即血海上1寸。主治风湿痒疹、下部生疮。

ปายจงวอ: จุดฝังเข็มพิเศษบริเวณต้นขาด้านหน้า เหนือขอบบน-ด้านในของฐานกระดูกสะบ้า 3 ชุน หรือเหนือเขวี่หย่า (SP 10) 1 ชุน ข้อบ่งใช้: ผื่นคันจากลมชื้นและแผลที่ก้น

baichongwo (EX-LE 3): an extra-point located on the medial thigh, 3 *cun* above the superomedial border of the patella, or 1 *cun* above *xuehai* (SP 10). *Indications:* pruritic papules due to wind-damp and anal ulcers.

败毒散 (bài dú sǎn): 组成: 羌活、独活、柴胡、川芎、前胡、枳壳、茯苓、桔梗、人参、甘草、生姜、薄荷。功用: 散寒祛湿, 益气解表。主治: 气虚外感证。

ปายตุ๋สาน: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาชึ่งหวู่ ตุ๋หัว ฉายหู ชวนชวยง เจียนหู จื่อเซี่ยว ผู่หลิง เจย์เก็ง เทรินเซิน กานฉ่าว เซิงเจียง และบ้อเหอ สรรพคุณ: สลายความเย็น ขับความชื้น เสริมซี่ และขจัดภาวะโรคภายนอก ข้อบ่งใช้: ภาวะโรคภายนอกร่วมกับซี่พร่อง

baidu powder: a formula composed of *qianghuo*, *duhuo*, *chaihu*, *chuanxiong*, *qianhu*, *zhiqiao*, *fuling*, *jiqiang*, *renshen*, *gancao*, *shengjiang* and *bohe*. *Actions:* dissipating cold, eliminating damp and replenishing *qi* to release exterior disease-condition. *Indication:* exterior disease-condition with *qi* deficiency.

白虎汤 (bái hǔ tāng): 组成: 石膏、知母、甘草、粳米。功用: 清热生津。主治: 阳明气分热盛证。

ปายหูทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาสื่อกาว จื่อหู่ กานฉ่าว และจิงหมี่ สรรพคุณ: ดับร้อนและสร้างจินเย่ ข้อบ่งใช้: ภาวะโรคความร้อนสูงระดับซี่ในหยางหมิง

baihu decoction: a formula composed of *shigao*, *zhimu*, *gancao* and *jingmi*. *Actions:* clearing heat and producing *jinye*. *Indication:* vigorous heat accumulation at *qi* level of *yangming* disease-condition.

白环俞 (bái huán shū): 位于骶区，横平第 4 骶后孔，骶正中嵴旁开 1.5 寸。主治腰骶痛，遗尿，遗精，白浊，月经不调，带下等病症。

ปายหวนชู: จุดฝังเข็มอยู่ระดับเดียวกับรูกระเบนเหน็บที่ 4 ห่างจากแนวกึ่งกลางกระเบนเหน็บตามแนวระนาบ 1.5 ชู่น
ข้อบ่งใช้: ปวดเอว ปวดกระเบนเหน็บ กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ปัสสาวะรดที่นอน ผื่นเปียก ปัสสาวะขุ่นขาว รอบเดือนผิดปกติ และตกขาว

baihuanshu (BL 30): an acupoint located on the sacral region, at the level of the 4 posterior sacral foramen, 1.5 *cun* lateral to the median sacral crest. *Indications:* lumbosacral pain, urinary incontinence, enuresis, wet dream, turbid urine, irregular menstruation and leukorrhea.

百会 (bǎi huì): 位于头顶部，前发际正中直上 5 寸。主治头顶痛，目痛，眩晕；中风，癲狂，惊风，痴呆，昏厥；脱肛，子宫脱垂等病症。

ปายฮวย: จุดฝังเข็มบริเวณกลางกระหม่อม อยู่เหนือจุดกึ่งกลางแนวชายผมขอบหน้าผาก 5 ชู่น **ข้อบ่งใช้:** ปวดกระหม่อม ปวดตา เวียนศีรษะ โรคหลอดเลือดสมอง โรคจิตซึมเศร้า คลุ้มคลั่ง ชักในเด็ก สมองเสื่อม หมดสติ ไล่ตรงหย่อน และมดลูกหย่อน

baihui (GV 20): an acupoint located on the head, 5 *cun* directly above the midpoint of the anterior hairline. *Indications:* vertex pain, sore eyes, dizziness, stroke, depressive psychosis, mania, infantile convulsion, dementia, unconsciousness, prolapsed rectum and prolapsed uterus.

白睛 (bái jīng): 又名眼白、白仁、白轮。指球结膜与前部巩膜。

ปายจิง: ตาขาว หมายถึง เยื่อตา; เหยี่ยวปาย ปายเทริน หรือ ปายหลุน ก็เรียก

bulbar conjunctiva: It refers to sclera, also called *yanbai*, *bairan* or *bailun*.

白痢 (bái lì): 痢疾的一种类型。以下痢白色粘冻或脓液为特征。多因湿热伤于气分所致。

ปายลี่: บิดขาว โรคบิดชนิดหนึ่ง มีอาการถ่ายเป็นมูกขาวหรือเป็นหนอง มักเกิดจากความร้อน ขึ้นลุกลามสู่ระดับชี่

white dysentery: one type of dysentery presenting with mucous or purulent stool, mostly caused by invasion of damp-heat into the *qi* level.

半身汗 (bàn shēn hàn): 半身 (或上或下，或左

或右) 汗出的表现，多为气血偏衰所致。

ป้านเซินฮ่าน: เหงื่อออกครึ่งตัว เหงื่อออกบริเวณร่างกายครึ่งตัวบนล่างหรือครึ่งซีกซ้ายขวา มักเกิดจากชี่และเลือดพร่อง

half body sweating: sweating of the upper or lower, right or left half of the body, mostly caused by *qi* and blood insufficiency.

半夏泻心汤 (bàn xià xiè xīn tāng): 组成: 半夏、黄芩、干姜、人参、黄连、大枣、炙甘草。功用: 调和寒热，散结除痞，和胃降逆。主治: 肠胃不和、寒热互结之痞证。

ป้านเซี่ยเซี่ยซินทัง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ป้านเซี่ย หuangqin กานเจียง เทรินเซิน หuangเหลียน ต้าจ้าว และจื่อگانฉ่าว สรรพคุณ: ปรับสมดุลร้อนเย็น แก้อาการจุกแน่น และปรับสมดุลที่กระเพาะอาหาร แก้ชี่ไหลย้อน
ข้อบ่งใช้: อาการจุกแน่นจากความร้อนและความเย็นจับตัวกันเหตุกระเพาะอาหารและลำไส้ไม่ประสานกัน

banxiaxixin decoction: a formula composed of *banxia*, *huangqin*, *ganjiang*, *renshen*, *huanglian*, *dazao* and *zhigancao*. *Actions:* harmonizing cold and heat, relieving epigastric fullness and regulating stomach *qi* to resolve reverse *qi*. *Indication:* epigastric fullness caused by cold and heat aggregation due to disharmony of stomach and intestines.

暴烦下利 (bào fán xià lì): 指在病变过程中突然出现心中烦闷的症状，并兼有下利，是正气祛邪外出的一种表现。

ป้าวฝานเซี่ยลี่: หงุดหงิดท้องเสีย ในระหว่างการดำเนินโรค เกิดอาการหงุดหงิดทันทีทันใด ร่วมกับท้องเสียรุนแรง เป็นสิ่งแสดงออกอย่างหนึ่งในการขับเสียชี่ออกจากร่างกายโดยเจ็ชี่

sudden irritability with diarrhea: sudden restlessness and severe diarrhea occurring during the disease process. It is one of the manifestation of dispelling evil *qi* by healthy *qi*.

暴风客热 (bào fēng kè rè): 以白睛卒然暴发红赤，胞睑红肿，好发于春秋两季为特点的病症。多因风热毒邪侵袭于目所致。

ป้าวเฟิงเค่อเร่อ: ลม-ร้อนรุกราน เยื่อตาขาวแดงและเปลือกตาวมแดงเจ็บพลัน พบบ่อยในฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง มักเกิดจากพิษลม-ร้อนรุกรานตา

wind-heat invasion: sudden redness of the conjunctivas with swelling and redness of the eyelids.

It often occurs in spring and autumn, mostly caused by toxic wind-heat invading the eyes.

胞育 (bāo huāng): 位于骶区，第2骶后孔，后正中线上旁开3寸。主治腰背痛，遗精，阳痿，小便不利等病症。

ปาวฮฺวาง: จุดฝังเข็มอยู่ระดับเดียวกับรูกระเบนเหน็บที่ 2 ห่างจากแนวกึ่งกลางกระเบนเหน็บตามแนวระนาบ 3 ชู้น **ข้อบ่งใช้:** ปวดหลังส่วนล่าง ผื่นเปียก เลื่อมสมรรถภาพทางเพศ และปัสสาวะขัด

baohuang (BL 53): an acupoint located on sacral region, at the level of the 2 posterior sacral foramen, 3 *cun* lateral to the posterior midline. **Indications:** low back pain, wet dream, impotence and dysuria.

胞络 (bāo luò): ① 分布于胞宫上的脉络; ② 指心包络; ③ 推拿部位名。位于无名指近端指节的腹面。

ปาวลั่ว: เส้นล้ามตลุก ① เส้นจิงลั่วบริเวณมดลูก; ② หลอดเลือดของเยื่อหุ้มหัวใจ; ③ ชื่อตำแหน่งในศาสตร์การนวดทุยหนา ตรงกระดูกนิ้วมือข้อต้นของนิ้วนางด้านฝ่ามือ

baoluo: ① meridian and collaterals around the uterus; ② vessels of the pericardium; ③ an area for *tuina* therapy, located on the palmar side of the proximal phalanx of the ring finger.

胞脉 (bāo mài): 指分布在胞宫上的脉络。包括冲、任二脉连属胞宫的部分，以维系并营养胞宫完成生理功能。

ปาวมาย: เส้นจิงล้ามตลุก เส้นจิงลั่วบริเวณมดลูก รวมทั้งส่วนของเส้นชง-เวินที่เชื่อมกับมดลูก ทำหน้าที่ยึดตรึงและหล่อเลี้ยงมดลูก

uterine meridians and collaterals: meridians and collaterals around uterus including the connecting part of the governor channel and conception channel with uterus, responsible for stabilizing and nourishing uterus.

抱头火丹 (bào tóu huǒ dān): 头面部的丹毒，皮肤红肿炽热疼痛，多为风热化火。

ปาวโถวหัวตาน: ไฟลามทุ่งศีรษะใบหน้า ไฟลามทุ่งบริเวณศีรษะและใบหน้า ผิวหนังมีลักษณะปวด บวม แดง และร้อน เกิดจากลม-ร้อนแปรสภาพเป็นไฟ

cranial erysipelas: a skin disease occurring on the head and face with painful, red, swollen and hot sensation lesions, mostly caused by wind-heat transforming into fire.

胞虚如球 (bāo xū rú qiú): 又名脾虚如球、悬球，西医学称为眼睑非炎性水肿。以胞睑肿胀，柔软如球，皮色如常为特征。多与脾虚有关。

ปาวซฺวีหฺรุฉิว: เปลือกตาบวมเหมือนลูกบอล ตามศาสตร์การแพทย์แผนปัจจุบันคือ เปลือกตาบวมชนิดไม่อักเสบ เปลือกตาบวมอ่อนนุ่มเหมือนลูกโป่ง สีผิวปกติ เกิดจากม้ามพร่อง; **ฝี่ซฺวีหฺรุฉิวหรือเสวียนฉิว** ก็เรียก

ball-like puffy eye: non-inflammatory edema of the eyelids in modern medicine, manifested as swelling and distension of the eyelids which is feeble and soft, ball-like appearance with normal skin color. It is mostly caused by spleen deficiency; also called *pixuruqiu* or *xuanqiu*.

胞肿如桃 (bāo zhǒng rú táo): 又名肿胀如桃，西医学称为眼睑炎性水肿。主要表现为胞睑高肿疼痛、色赤如桃。多为肝火炽盛或心经实热所致。

ปาวจ้งหฺรุถาว: เปลือกตาบวมเหมือนลูกท้อ ตามศาสตร์การแพทย์แผนปัจจุบันคือ เปลือกตาบวมชนิดอักเสบ ลักษณะเปลือกตาบวมมาก สีผิวแดงเหมือนลูกท้อ เกิดจากไฟดับลุกโชนหรือเส้นหัวใจร้อนแกร่ง; **จ้งจ้งหฺรุเปย** ก็เรียก

peach-like puffy eye: inflammatory edema of the eyelids in modern medicine, manifested as severe swelling and pain of the eyelids with peach-like skin appearance. It is mostly caused by excessive liver fire or excess-heat in the heart meridian; also called *zhongzhangrubei*.

背冷 (bèi lěng): 自觉背部冷凉。多因外感风寒、或阳虚阴盛、或痰饮内伏所致。

เป็ยเหล็ง: เย็นหลัง ผู้ป่วยรู้สึกหนาวเย็นหลัง มักเกิดจากลม-เย็นกระทบ หยางพร่อง ยินแกร่ง หรือเสมหะน้ำเสียไหลบ่าใน

coldness of back: a cold sensation of the back, mostly caused by pathogenic wind-cold attack, *yin* excess due to *yang* deficiency or phlegm-waste fluid retention.

背微恶寒 (bèi wēi wù hán): 背部稍有恶寒的感觉，由于热邪炽盛，汗出过多，肌表空疏所致，常常并见口渴、心烦等热盛之象，非表邪未解。

เป็ยเวยอู่หาน: กลัวหนาวที่หลัง รู้สึกกลัวหนาวที่หลังเล็กน้อย เนื่องจากความร้อนสูงทำให้เหงื่อออกมากเกินไป รุขุมขี้จี้เปิดไม่ใช้เพราะเสยซี่ภายนอกไม่ถูกขจัด มักมีอาการคอแห้ง หงุดหงิดร่วมด้วย

cold aversion of back: mild aversion to cold sensation of the back, mostly caused by excessive

sweating from vigorous heat resulting in sweat pores opening rather than retention of evil *qi*, usually manifested as thirst and restlessness.

本草 (běn cǎo): 中国传统药物学，既指认识和使用药物的专门学问，也指记载这门学问的著作和相关记述，又称本草学。

เป็นฉ่าว: เกษัตริศาสตร์แผนจีน ① วิชาเภสัชศาสตร์จีนดั้งเดิม เป็นความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับการศึกษาและการใช้สมุนไพรจีน; ② งานนิพนธ์หรือบันทึกความรู้ของศาสตร์นี้; เป็นฉ่าวเสวีย ก็เรียก

materia medica: ① a science of traditional Chinese materia medica, including the knowledge and the usage of Chinese herbs; ② the records of such science; also called *bencaoxue*.

本神 (běn shén): 位于头部，在前发际上 0.5 寸，头正中线上旁开 3 寸。主治头痛，颈项强痛，眩晕；小儿惊风，痫病等病症。

เป็นเส้น: จุดฝังเข็มบนศีรษะ อยู่เหนือแนวชายผมขอบหน้าผาก 0.5 ชู่น และห่างจากแนวกึ่งกลางศีรษะตามแนวระนาบ 3 ชู่น *ข้อบ่งใช้:* ปวดศีรษะ ปวดตึงต้นคอ เวียนศีรษะ ชักในเด็ก และลมชัก

benshen (GB 13): an acupoint located on the head, 0.5 *cun* directly above the anterior hairline and 3 *cun* lateral to the scalp midline. *Indications:* headache, neck pain, stiff neck, dizziness, infantile convulsion and epilepsy.

鼻疔 (bí dīng): 发生在鼻尖、鼻翼及鼻前庭部位的疔疮疔肿。多因挖鼻、拔鼻毛等损伤肌肤、风热邪毒乘袭；或因恣食辛辣，火毒结聚，循经上犯鼻窍而生。

ปีติง: ตุ่มหนองจมูก ตุ่มหนองแผลที่ปลายจมูก ปีกจมูก หรือรูจมูก มักเกิดจากการแคะจมูก และถอนขนจมูกจนทำให้ผิวหนังเป็นแผล ทำให้พิษลม-ร้อนลอยโอกาสลุกราน หรือชอบรับประทานอาหารรสเผ็ด ทำให้พิษ-ไฟรวมตัวลุกรานเข้าสู่ทวารจมูกตามเส้นจิงลั่ว

nasal furunculosis: papules or pustules on the nasal tip, ala nasi or nostrils, mostly caused by nasal picking or nasal hair plucking, leading to trauma of the nasal integument with toxic wind-heat taking advantage to invade; or frequently taking hot and spicy food, leading to toxin-fire accumulation followed by invasion of the nasal orifices through the meridian.

鼻疳 (bí gān): 疳证内热攻肺，熏蒸鼻窍的证候。

症见鼻塞赤痒疼痛，浸淫溃烂，伴见咳嗽，消瘦等。

ปีگان: จมูกขาดอาหาร ภาวะทุพโภชนาการทำให้เกิดความร้อนภายในกระหม่อมและเผาผลาญทวารจมูก มีอาการคัดจมูก จมูกปวด คัน แดง หรือเป็นแผลเปื่อย ร่วมกับไอและซูบผอม

malnourished nose: Malnutrition induces internal heat attacking the lung and steaming the nasal orifices. Clinical manifestations are nasal stuffiness, pain, redness, itching or erosion of the nose, accompanied with cough and emaciation.

髀关 (bì guān): 位于股前区，股直肌近端，在缝匠肌与阔筋膜张肌三条肌肉之间凹陷中。主治下肢痿痹、屈伸不利等病症。

ปีก๊วาน: จุดฝังเข็มที่ต้นขาด้านหน้า บริเวณร่องระหว่างกล้ามเนื้อ 3 มัด คือ origin ของกล้ามเนื้อ rectus femoris กล้ามเนื้อ sartorius กับพังผืด fascia lata *ข้อบ่งใช้:* ขาลีบ ขาอ่อนแรง และการเคลื่อนไหวข้อไม่คล่อง

biguan (ST 31): an acupoint located on the anterior thigh, in the depression among the origins of the rectus femoris muscle, sartorius muscle and fascia lata. *Indications:* muscular hypotrophy, and flaccid paralysis or limitation of movement of leg.

鼻鼾 (bí hān): 睡眠或昏迷时由气道不利而从鼻腔发出的异常呼吸声。

ปีฮาน: เสียงกรน เสียงหายใจผิดปกติจากจมูกและลำคอ ขณะหลับหรือในผู้ป่วยที่หมดสติ เกิดจากทางเดินหายใจผิดปกติ

snoring: abnormal breathing sounds from the nose and throat during sleeping or in coma caused by abnormal airways.

闭经 (bì jīng): 女子年逾 18 周岁月经尚未初潮，或已行经而又中断达 6 个月以上者。前者为原发性闭经，后者为继发性闭经。多因肝肾不足、气血虚弱、阴虚血燥、气滞血瘀、痰湿阻滞等所致。

ปีจิง: ขาดประจำเดือน สตรีอายุครบ 18 ปี แต่ประจำเดือนยังไม่มา เรียกว่า ขาดประจำเดือนชนิดปฐมภูมิ หรือเคยมีประจำเดือนแต่ประจำเดือนไม่มานานกว่า 6 เดือนขึ้นไป เรียกว่า ขาดประจำเดือนชนิดทุติยภูมิ มักเกิดจากตับและไตพร่อง ชีและเลือดพร่อง ยินพร่องเลือดแห้ง ชีติดขัด-เลือดคั่ง หรือเสมหะ-ความชื้นอุกถัน

amenorrhea: absence of menarche in a female over 18 which is called primary amenorrhea or ame-

norrhoea more than 6 months which is called secondary amenorrhoea. It is mostly caused by liver and kidney deficiency, *qi* and blood deficiency, *yin* deficiency with dryness of blood, *qi* and blood stagnation or retention of phlegm and damp.

臂臑 (bì nàò): 位于臂部，曲池 (LI 11) 上7寸，三角肌前缘处。主瘰癧病，肩臂痛不能举等病症；心脏手术针刺麻醉常用穴。

ปี๋น่าว: จุดฝังเข็มบริเวณต้นแขนด้านนอก เหนือซู่วีหือ (LI 11) 7 ชู้น ตรงตำแหน่ง insertion ของกล้ามเนื้อ deltoid **ข้อบ่งใช้:** โรคผิวหนังต่อมเหงื่อที่คอและปวดไหล่ยกแขนไม่ขึ้น ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ช่วยป้องกันการผ่าตัดหัวใจ

binao (LI 14): an acupoint located on the arm, 7 *cun* above *quchi* (LI 11) on the anterior border of the deltoid muscle. *Indications:* scrofula and inability to raise arm due to painful shoulder. It is commonly used in acupuncture anesthesia for cardiac surgery.

避年 (bì nián): 身体无病而月经定期一年一行的生理现象。

ปี๋เหียน: รอบเดือนรายปี ภาวะทางสรีรวิทยาที่ร่างกายไม่มีการเจ็บป่วยใด ๆ แต่ประจำเดือนมาตามกำหนดปีละครั้ง **annual menstruation:** a physiologic state which the menstruation comes annually in healthy women.

鼻鼽 (bí qiú): 阵发性清涕量多如注，伴喷嚏频作，多为风寒束于肺卫。

ปี๋ฉิว: โรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ มีน้ำมูกใสไหลมากเป็นพัก ๆ ร่วมกับจามบ่อย มักเกิดจากลม-เย็นกระทบปอดและเว่ยซี้

allergic rhinitis: a rhinopathy characterized by paroxysmal and profused watery discharge with frequent sneezing, mostly caused by wind-cold attacking the lung and *defensive qi*.

鼻煽 (bí shān): 呼吸困难，鼻翼煽动。新病鼻煽多属热邪或痰饮壅阻肺气所致，久病鼻煽多为肺肾精气虚竭的危重症。

ปี๋ชาน: ปีกจมูกบาน การหายใจลำบากทำให้ปีกจมูกบาน กรณีเฉียบพลันมักเกิดจากความร้อนหรือเสมหะอุดกั้นซึ่งปอด ส่วนกรณีเรื้อรังมักเกิดในผู้ป่วยภาวะวิกฤติที่ซึ่งปอดและจิงไตสูญสิ้น

flaring of ala nasi: flaring of the ala nasi from dyspnea. In acute cases, it is mostly caused by heat or phlegm obstructing lung *qi*. In chronic cases, it is

mostly caused by severe deficiency of lung *qi* and kidney essence in critical conditions.

鼻息肉 (bí xī ròu): 又名鼻痔。鼻腔内的赘生物，状如葡萄或石榴子，光滑柔软，带蒂而可活动。多因肺经湿热，壅结鼻窍而致。

ปี๋ซีโร่ว: ริดสีดวงจมูก ตั้งเนื้อในโพรงจมูก ลักษณะเหมือนองุ่นหรือเมล็ดทับทิม เป็นก้อนนิ่มมันวาว มีขั้วที่เคลื่อนไหวได้ มักเกิดจากความร้อน-ชื้นที่เส้นปอดสะสมอุดกั้นโพรงจมูก; ปี๋จื่อ ก็เรียก

nasal polyp: a grape-like or pomegranate seed-like tumor with stalk in the nasal cavity, glossy, soft and movable in nature. It is mostly caused by obstruction of the nasal cavity by damp-heat aggregation in the lung meridian; also called *bizhi*.

碧玉散 (bì yù sǎn): 《伤寒直格》方。组成：滑石，甘草，青黛。功用：清解暑热。主治：暑湿证兼有肝胆郁热者。

ปี๋ยู่สีสาน: ชื่อตำรับยาในตำราทางการแพทย์จื่อเก้อ ประกอบด้วยตัวยาหว่าลือ กานฉ้าว และชิงตั้ย สรรพคุณ: ดับความร้อนอ้าวและขับความชื้น **ข้อบ่งใช้:** ภาวะโรคร้อนอ้าว-ชื้นร่วมกับความร้อนอ้าวอันดับ-ถุ่นน้ำดี

biyu powder: a formula composed of *huashi*, *gancao* and *qingdai*. *Actions:* expelling summer-heat and resolving damp. *Indications:* damp summer-heat disease-condition accompanied with heat retention in liver-gallbladder.

痹证 (bì zhèng): 关节肌肉筋骨酸痛、麻木、重着，屈伸不利，甚则关节红肿热痛的疾病。多因风寒湿热等外邪侵袭肢体经络，气血运行受阻所致。

ปี๋เจิ้ง: ภาวะโรคปวดเหตุติดขัด ภาวะโรคที่ข้อต่อ กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น หรือกระดูก มีอาการปวด ชา หนัก หรือเคลื่อนไหวไม่คล่อง หากรุนแรงข้อจะปวดบวมแดงร้อน มักเกิดจากเสยซี่ภายนอก เช่น ลม ความเย็น ความร้อน ความชื้น เป็นต้น รุกรานแขนขาและเส้นจิงลั่ว ทำให้ซีและเลือดไหลเวียนไม่คล่อง

bi disease-condition: a disease-condition manifested as soreness, numbness, heavy sensation and limitation of movement of the muscles, tendons, joints or bones; or even redness, swelling, hotness and pain of the joints in a severe condition. It is mostly caused by invasion of the meridians by evil *qi* such as wind, cold, heat or damp, resulting in *qi* obstruction and blood stagnation.